

اللَّهُ أَكْبَرُ

دانشگاه پیام نور

دانشکده علوم انسانی

مرکز تهران جنوب

پایان نامه

برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد

رشته آموزش زبان فارسی

گروه زبان شناسی و زبانهای خارجی

عنوان پایان نامه:

بررسی تاثیر دوزبانگی بر خطاهای نوشتاری دانش آموزان ترک زبان

مطالعه موردی: مقطع راهنمایی شهر سراب

منصور رمضانی

استاد راهنما: دکتر محمدرضا احمدخانی

استاد مشاور: دکتر مریم السادات غیاثیان

مهر ۹۱

شماره
تاریخ
پیوست

دانشگاه پیام نور
دانشگاه پیام نور استان تهران
التم بلویک لوج و ایلانودانسر

جمعیت علوم انسانی

تصویب نامه

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته: زبان فارسی گرایش: آموزش
تحت عنوان:

بررسی تاثیر دوزبانگی بر خطاهای نوشتاری دانش آموزان ترک زبان مطالعه موردی: مقطع راهنمایی شهر سراب

نام خانوادگی: رضایی
شماره پروژه: ۱۰۵۴۸
تاریخ دفاع: ۱۳۹۱/۰۷/۰۵
نام: منصور
شماره دانشجویی: ۸۹۰۰۷۱۴۱۰
ساعت: ۱۳:۳۰-۱۵
نمره: ۱۸ هجده
درجه ارزشیابی: عالی

هیات داوران:

داوران	نام	نام خانوادگی	کد استادی	مرتبۀ علمی	امضاء
راهنما	محمد رضا	احمد خانی	۳۸۴۵۳۹	رشد	
راهنمای دوم
مشاور	مریم سادات	غیاثیان	۳۹۵۹۳۸	استاد	
مشاور دوم
داور	بلقیس	روشن	.	استاد	
داور دوم
.

تهران، خیابان استاد نجات الهی
ترسیده به خیابان کریمخان زند
چهارراه سپهبد، پلاک ۲۳۲
تلفن: ۸۸۸۰۱۰۹۰
دورنگار: ۸۸۸۹۰۵۲۶

WWW.TPNU.AC.IR
ensani@tpnu.ac.ir

اینجانب دانشجوی ورودی سال ۱۳۸۹ مقطع کارشناسی ارشد رشته آموزش زبان فارسی گواهی می‌نمایم چنانچه در پایان نامه خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته‌ام با نقل قول مستقیم یا غیر مستقیم منبع و ماخذ آن را نیز در جای مناسب ذکر کرده‌ام. بدیهی است مسئولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد بر عهده خویش می‌دانم و جوابگوی آن خواهم بود.

منصور رمضانی

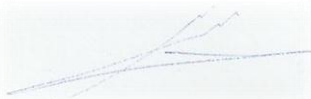
مهر ماه ۱۳۹۱

اینجانب دانشجوی ورودی سال مقطع کارشناسی ارشد رشته گواهی می‌نمایم چنانچه براساس مطالب پایان نامه خود اقدام به انتشار مقاله، کتاب، و ... نمایم ضمن مطلع نمودن استاد راهنما، با نظر ایشان نسبت به نشر مقاله، کتاب، و ... و به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت نمایم.

منصور رمضانی

مهر ماه ۱۳۹۱

کلیه حقوق مادی مترتب از نتایج مطالعات، آزمایشات و نوآوری ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه پیام نور می‌باشد.

مهر ماه ۱۳۹۱

تقدیم ہے:

پدر و مادرم بہ پاس مہربانی حدشان

و

تقدیم ہے:

او کہ بہ من آموخت

A bend in the road is not the end of the road,
unless you fail to make the turn.

با سپاس فراوان از

اساتید گرامی جناب آقای دکتر محمدرضا احمدخانی و سرکار خانم دکتر غیاثیان و همه ی عزیزانی
که بنده را در این مسیر طولانی همراهی نمودند.

چکیده

پایان نامه ی حاضر، به بررسی تاثیر زبان ترکی بر خطاهای نحوی و واژگانی دانش آموزان پسر پایه های سه گانه ی دوره ی راهنمایی شهر سراب می پردازد. جامعه ی آماری شامل دانش آموزان پسر دوره ی راهنمایی شهر سراب بود که با استفاده از نمونه گیری تصادفی خوشه ای چند مرحله ای ۳۰ دانش آموز از هر پایه انتخاب شدند. ابزار جمع آوری داده ها، ۱۸۰ انشای نوشته شده توسط دانش آموزان براساس دو موضوع تعیین شده بوده است. نتایج نشان داد: (۱) دوزبانگی بر خطاهای واژگانی دانش آموزان دوزبانه ی ترکی-فارسی تاثیر دارد. (۲) دوزبانگی بر خطاهای نحوی دانش آموزان دوزبانه ی ترکی-فارسی تاثیر دارد. (۳) بین میزان خطاهای واژگانی و نحوی دانش آموزان دوزبانه ترکی- فارسی پایه های سه گانه مقطع راهنمایی تفاوت وجود دارد. به این معنا که با افزایش پایه، میزان خطاها کاهش می یابد.

کلید واژه ها: دو زبانه‌گی - زبان ترکی - خطاهای واژگانی - خطاهای نحوی - تحلیل خطا

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول: چهارچوب پژوهش (کلیات تحقیق)

۱-۱- درآمد	۲
۱-۲- بیان مساله	۳
۱-۳- ضرورت و اهمیت انجام پژوهش	۵
۱-۴- اهداف پژوهش	۶
۱-۵- قلمرو تحقیق	۶
۱-۵-۱- قلمرو مکانی پژوهش	۶
۱-۵-۱-۱- موقعیت جغرافیایی	۶
۱-۵-۱-۲- موقعیت نسبی	۷
۱-۵-۲- موقعیت زمانی پژوهش	۷
۱-۶- پرسش های پژوهش	۷
۱-۷- فرضیه های پژوهش	۸
۱-۸- متغیرهای پژوهش	۸
۱-۸-۱- متغیر مستقل	۸
۱-۸-۲- متغیر وابسته	۸
۱-۹- تعریف مفاهیم نظری و عملیاتی	۸
۱-۹-۱- مفاهیم نظری	۸

- ۸ ----- ۱-۱-۹-۱- دو زبانگی
- ۱۰ ----- ۲-۱-۹-۱- خطاهای نوشتاری
- ۱۱ ----- ۲-۹-۱- مفاهیم عملیاتی
- ۱۱ ----- ۱-۲-۹-۱- دو زبانگی
- ۱۱ ----- ۲-۲-۹-۱- خطاهای نوشتاری
- ۱۲ ----- ۱۰-۱- تعریف اصطلاحات
- ۱۲ ----- ۱-۱۰-۱- بررسی مقابله ای
- ۱۳ ----- ۲-۱۰-۱- تحلیل خطا
- ۱۳ ----- ۱۱-۱- الگوهای نحوی پژوهش
- ۱۳ ----- ۱-۱۱-۱- الگوی نحوی زبان فارسی
- ۱۴ ----- ۲-۱۱-۱- الگوی نحوی زبان ترکی
- ۱۴ ----- ۱۲-۱- ساختار پایان نامه

فصل دوم: مفاهیم بنیادی و پیشینه ی پژوهش

- ۱۷ ----- ۱-۲- درآمد
- ۱۷ ----- ۲-۲- جامعه شناسی زبان
- ۱۸ ----- ۳-۲- دو زبانگی
- ۲۰ ----- ۱-۳-۲- تاریخچه ی دو زبانگی
- ۲۲ ----- ۲-۳-۲- مفاهیم و اصطلاحات دو زبانگی
- ۲۲ ----- ۱-۲-۳-۲- دو زبانه ی همزمان و متوالی
- ۲۲ ----- ۲-۲-۳-۲- دو زبانه ی غالب و مغلوب

- ۲۲ ----- ۳-۲-۳-۲- دو زبانه ی غیرفعال یا منفعل
- ۲۳ ----- ۴-۲-۳-۲- دو زبانه ی فردی و اجتماعی
- ۲۳ ----- ۵-۲-۳-۲- دو زبانه ی همسان
- ۲۳ ----- ۶-۲-۳-۲- دو زبانه ی جمعی
- ۲۳ ----- ۷-۲-۳-۲- دو زبانه ی بالنده
- ۲۳ ----- ۸-۲-۳-۲- دو زبانه ی انتخابی و موقعیتی
- ۲۳ ----- ۹-۲-۳-۲- دو زبانه ی متوازن و متعادل
- ۲۴ ----- ۱۰-۲-۳-۲- دو زبانه ی افزایشی و کاهششی
- ۲۴ ----- ۱۱-۲-۳-۲- دو زبانه ی زود هنگام و دیر هنگام
- ۲۴ ----- ۱۲-۲-۳-۲- دو زبانه ی همپایه و ناهمپایه
- ۲۴ ----- ۱۳-۲-۳-۲- دو زبانه ی پنهان
- ۲۵ ----- ۱۴-۲-۳-۲- دو زبانه ی اریب (مورب)
- ۲۵ ----- ۱۵-۲-۳-۲- دو زبانه ی خاموش
- ۲۵ ----- ۱۶-۲-۳-۲- دو زبانه ی مبتدی
- ۲۵ ----- ۱۷-۲-۳-۲- دو زبانه ی طبیعی و مصنوعی
- ۲۵ ----- ۱۸-۲-۳-۲- دو زبانه ی مبدل
- ۲۶ ----- ۳-۳-۲- جوامع دو زبانه
- ۲۶ ----- ۱-۳-۳-۲- زبان رسمی یا زبانهای رسمی
- ۲۷ ----- ۴-۳-۲- روشهای دو زبانه شدن
- ۲۸ ----- ۱-۴-۳-۲- روش طبیعی

- ۲۸ ----- ۲-۳-۴-۲ - روش مصنوعی
- ۲۸ ----- ۲-۳-۵-۵ - اثرات دو زبانگی
- ۲۹ ----- ۲-۳-۵-۱ - اثرات مثبت
- ۳۰ ----- ۲-۳-۵-۲ - اثرات منفی
- ۳۲ ----- ۲-۳-۵-۳ - پیشرفت تحصیلی و دوزبانگی
- ۳۳ ----- ۲-۳-۵-۴ - هوش و دوزبانگی
- ۳۵ ----- ۲-۳-۶-۶ - دوزبانگی و آموزش
- ۳۵ ----- ۲-۳-۶-۱ - آموزش فرد دو زبانه
- ۳۶ ----- ۲-۳-۶-۲ - آموزش زبان دوم و نحوه عملکرد مغز دو زبانه ها از دیدگاه روانشناسی
- ۳۷ ----- ۲-۳-۶-۳ - برنامه های اجرا شده برای آموزش دو زبانه ها
- ۳۷ ----- ۲-۳-۶-۴ - دوزبانگی و آموزش در ایران
- ۳۹ ----- ۲-۳-۶-۵ - پیامدهای آموزش به زبان غیر مادری
- ۳۹ ----- ۲-۴-۴-۴ - زبان ترکی
- ۳۹ ----- ۲-۴-۱-۱ - مختصری درباره ی زبان ترکی آذربایجانی
- ۴۱ ----- ۲-۴-۲-۲ - ویژگی های زبان ترکی
- ۴۱ ----- ۲-۴-۲-۱ - جنبه ی التصاقی یا پیوندی
- ۴۱ ----- ۲-۴-۲-۲ - توالی پیوندها
- ۴۱ ----- ۲-۴-۳-۳ - هماهنگی اصوات
- ۴۲ ----- ۲-۴-۲-۴ - کوتاهی صامت ها
- ۴۲ ----- ۲-۴-۵-۵ - نبودن علامت جنس

- ۴۲ ----- ۶-۲-۴-۲- تنوع و نظم افعال
- ۴۳ ----- ۵-۲- نوشتار
- ۴۳ ----- ۱-۵-۲- پیدایش نوشتار
- ۴۳ ----- ۲-۵-۲- نوشتن
- ۴۴ ----- ۳-۵-۲- مختصری درباره ی انشا
- ۴۶ ----- ۶-۲- خطاهای نوشتاری
- ۴۶ ----- ۱-۶-۲- تداخل
- ۴۸ ----- ۱-۱-۶-۲- تداخل واژگانی و نحوی
- ۴۹ ----- ۲-۶-۲- منشا پنج گانه ی خطاها از نظر سلینگر (۱۹۷۲):
- ۵۰ ----- ۷-۲- بررسی مقابله ای
- ۵۱ ----- ۱-۷-۲- تعبیرهای گوناگون نظریه ی بررسی مقابله ای
- ۵۲ ----- ۱-۱-۷-۲- تعبیر افراطی
- ۵۲ ----- ۲-۱-۷-۲- تعبیر ضعیف
- ۵۳ ----- ۳-۱-۷-۲- تعبیر میانه
- ۵۴ ----- ۲-۷-۲- راهکارهای بررسی مقابله ای
- ۵۵ ----- ۳-۷-۲- کاربردهای بررسی مقابله ای در آموزش زبان
- ۵۶ ----- ۸-۲- تحلیل خطا
- ۵۶ ----- ۱-۸-۲- تعریف خطا
- ۵۶ ----- ۲-۸-۲- اهمیت خطاهای زبان آموزان
- ۵۷ ----- ۳-۸-۲- درآمدی بر تحلیل خطا

- ۶۰ ----- ۲-۸-۴- روش تجزیه و تحلیل خطاهای زبانی
- ۶۱ ----- ۲-۸-۵- مدل‌های تحلیل خطا
- ۶۲ ----- ۲-۹-۹- پژوهش‌های انجام شده
- ۶۲ ----- ۲-۹-۱- پژوهش‌های انجام شده در داخل کشور
- ۶۴ ----- ۲-۹-۲- پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور
- ۶۹ ----- ۲-۱۰-۱- خلاصه ی فصل

فصل سوم: روش پژوهش

- ۷۱ ----- ۳-۱-۱- درآمد
- ۷۱ ----- ۳-۲- روش پژوهش
- ۷۲ ----- ۳-۳- تعریف و تبیین جامعه و نمونه ی آماری
- ۷۲ ----- ۳-۴- روش نمونه گیری
- ۷۳ ----- در نهایت با استفاده از نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای مدارس زیر انتخاب شدند: ---
- ۷۳ ----- ۳-۵- ابزار پژوهش
- ۷۳ ----- ۳-۶- شیوه ی اجرا
- ۷۴ ----- ۳-۷- روش تجزیه و تحلیل
- ۷۴ ----- ۳-۸- محدودیتها

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

- ۷۷ ----- ۴-۱-۱- درآمد
- ۷۸ ----- ۴-۲-۲- جداول مربوط به خطاهای واژگانی
- ۷۸ ----- ۴-۲-۱- پایه اول

- ۷۸ ----- ۲-۲-۴- پایه دوم
- ۷۹ ----- ۳-۲-۴- پایه سوم
- ۸۱ ----- ۳-۴- جداول مربوط به خطاهای نحوی
- ۸۱ ----- ۱-۳-۴- پایه اول
- ۸۲ ----- ۲-۳-۴- پایه دوم
- ۸۳ ----- ۳-۳-۴- پایه سوم
- ۸۵ ----- ۱-۴-۴- تجزیه و تحلیل خطاهای واژگانی
- ۸۷ ----- ۲-۴-۴- تجزیه و تحلیل خطاهای نحوی

فصل پنجم: نتیجه گیری

- ۸۸ ----- ۵-۴- یافته های فرعی
- ۹۴ ----- ۱-۵- درآمد
- ۹۴ ----- ۲-۵- خلاصه پژوهش
- ۹۵ ----- ۳-۵- نتایج اصلی
- ۹۶ ----- ۴-۵- نتایج فرعی
- ۹۶ ----- ۵-۵- نتیجه گیری
- ۹۷ ----- ۶-۵- پیشنهادات

پیوست ها

- ۱۰۰ ----- منابع و مآخذ
- ۱۰۰ ----- منابع فارسی
- ۱۰۲ ----- منابع انگلیسی

۱۰۷ ----- منابع اینترنتی

۱۰۹ ----- Abstract

فهرست جداول و نمودارها

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۶۶-----	جدول ۱-۲ نتایج تحقیق کاتو در ارتباط با شناسایی و طبقه بندی خطاهای نوشتاری
۶۷-----	جدول ۲-۲ بررسی خطاهای نوشتاری دانشجویان سال اول پزشکی دانشگاه ماهیدول تایلند
۷۸-----	جدول ۱-۴ خطاهای واژگانی در پایه اول راهنمایی
۷۸-----	جدول ۲-۴ خطاهای واژگانی پایه دوم راهنمایی
۷۹-----	جدول ۳-۴ خطاهای واژگانی پایه سوم راهنمایی
۸۰-----	نمودار ۱-۴ بسامد خطاهای واژگانی به تفکیک پایه تحصیلی
۸۱-----	جدول ۴-۴ خطاهای نحوی پایه اول راهنمایی
۸۲-----	جدول ۵-۴ خطاهای نحوی پایه دوم راهنمایی
۸۳-----	جدول ۶-۴ خطاهای نحوی پایه سوم راهنمایی
۸۴-----	نمودار ۲-۴ بسامد خطاهای نحوی به تفکیک پایه تحصیلی
۸۵-----	جدول ۷-۴ بسامد کلی خطاهای واژگانی در سه پایه راهنمایی
۸۶-----	نمودار ۳-۴ مقایسه خطاهای واژگانی در پایه های سه گانه راهنمایی
۸۶-----	جدول ۸-۴ اطلاعات حاصل از محاسبه آزمون خبی دو
۸۷-----	جدول ۹-۴ بسامد کلی خطاهای نحوی در سه پایه راهنمایی
۸۷-----	نمودار ۴-۴ مقایسه خطاهای نحوی در پایه های سه گانه

- جدول ۴-۱۰ اطلاعات حاصل از محاسبه آزمون خیی دو-----۸۸
- جدول ۴-۱۱ مقایسه ی خطاهای واژگانی و نحوی پایه اول راهنمایی-----۸۸
- نمودار ۴-۵ مقایسه خطاهای نحوی و واژگانی پایه اول-----۸۹
- جدول ۴-۱۲ اطلاعات حاصل از محاسبه آزمون خیی دو-----۸۹
- جدول ۴-۱۳ مقایسه خطاهای واژگانی و نحوی پایه دوم راهنمایی-----۹۰
- نمودار ۴-۶ مقایسه خطاهای نحوی و واژگانی پایه اول-----۹۰
- جدول ۴-۱۴ اطلاعات حاصل از محاسبه آزمون خیی دو-----۹۱
- جدول ۴-۱۵ مقایسه خطاهای واژگانی و نحوی پایه سوم راهنمایی-----۹۱
- نمودار ۴-۷ مقایسه خطاهای نحوی و واژگانی پایه اول-----۹۲
- جدول ۴-۱۶ اطلاعات حاصل از محاسبه آزمون خیی دو-----۹۲

فصل اوّل

چار چوب پژوهش

۱-۱- در آمد

دو زبانی^۱ و چند زبانی^۲ در نگاه اول یک مزیت برای فرد دو زبانه یا چند زبانه محسوب می گردد. چرا که قابلیت مانور زبانی را برای فرد دو زبانه مهیا می سازد. تسلط به دو زبان استفاده از منابع دیداری و شنیداری در هر دو زبان را مهیا ساخته و موقعیت ممتازی را در اختیار فرد دو زبانه قرار می دهد که افراد یک زبانه از آن بی بهره اند.

اما مزیتی که ذکر شد تنها یک روی سکه است. در اکثر کشورهای دو یا چند زبانه، تنها یکی از زبانها به عنوان زبان رسمی و آموزشی پذیرفته می شود. ایران نیز یکی از همین کشورهاست که زبان فارسی در تمامی جنبه های زندگی از مجلات و روزنامه ها گرفته تا زبان آموزشی در محیط های دو زبانه رسوخ کرده است. همانگونه که ذکر شد زبان فارسی زبان آموزشی کشور ایران نیز هست و همین امر مشکلاتی را در آموزش دانش آموزان دو زبانه ایجاد می کند.

خیل عظیم جمعیت دانش آموزان ترک زبان و مشکلات نگارشی آنها، حتی در مقاطع بالاتر، نگارنده را به تحلیل و توصیف خطاهای نوشتاری در مقاطع میانی تحصیلی وا داشت.

¹ Bilingualism

² Multilingualism

۱-۲- بیان مساله

از موضوعاتی که به طور گسترده در جامعه شناسی زبان^۱ مطرح می باشد دو زبانگی است. به طور عام فارغ از میزان تسلط افراد به زبان دیگر غیر از زبان مادری، دو زبانگی در مورد افراد یا اجتماعاتی گفته می شود که از دو زبان در ارتباط استفاده می کنند (مدرسی، ۱۳۶۸: ۲۶).

از دیدگاه جرج یول^۲ (۲۰۰۶) برخی از کودکان در محیط اجتماعی بزرگ می شوند که در آن بیش از یک زبان مورد استفاده قرار می گیرد، و در این حال کودکان می توانند زبان دوم را در شرایطی مشابه با شرایط فراگیری زبان اول فرا بگیرند. این افراد خوش شانس، دو زبانه هستند.

در میان زبانها و گویشهای متنوع کشورمان، ترک زبانان بیشترین جمعیت غیر فارسی زبان را تشکیل می دهند. تخمین دانشنامه ی کمبریج^۳ برای سال ۱۹۸۶ عدد ۱۵ درصد را نشان می دهد. ترک زبانان به صورت متمرکز در شمال غرب و در برخی نقاط دیگر کشور به صورت غیر متمرکز زندگی می کنند.

نظر به این که زبان فارسی زبان آموزشی و رسمی کشورمان هست، توجه به مشکلات آموزشی دانش آموزان ترک زبان اهمیت خاصی می یابد. یکی از مشکلات این دانش آموزان در نوشتار نمایان می شود.

براون^۴ (۲۰۰۷) خطاهای زبانی را بخشی از فرایند یادگیری می داند. فالک^۵ (۱۹۷۸: ۴۹۸) می گوید: خطا بازتابی از توانش بالنده ی زبان آموز است. بدین ترتیب، نگرش به خطاهای زبانی باید به گونه ای باشد که این خطاها به عنوان مشخصه ای برای اتخاذ راهبردهای یادگیری در نظر گرفته شود، نه به عنوان مسئله ای که باید بر آن غلبه شود.

¹ Sociology of language

² George Yule

³ The Cambridge Encyclopedia of Language

⁴ Brown

⁵ Falk